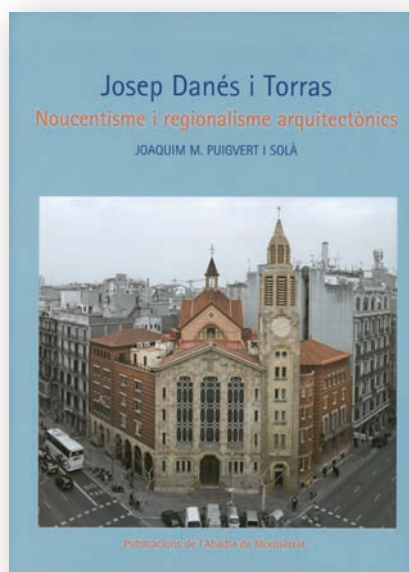

Danés, l'arquitectura i el país

ROSA M. GIL

«Si aquest llibre, a part de respondre als objectius investigadors més amplis que assenyalàvem a la introducció, fos també un instrument útil que ajudés a mirar altrament moltes obres representatives del noucentisme i el regionalisme arquitectònic de manera més global, complexa i contextualitzada històricament, ens donaríem per molt ben pagats». Aquesta declaració d'intencions de Joaquim M. Puigvert correspon a les set darreres ratlles de la monumental obra que l'autor ha dedicat a l'arquitecte Josep Danés i Torras. Puigvert ha esmerçat bona part dels darrers anys a conèixer fins al moll de l'os la trajectòria vital i especialment els projectes de Danés. Aquesta dedicació s'ha traduït en una convivència virtual entre investigador i investigat de la qual han pogut participar els companys i amics a qui Puigvert ha transmès l'entusiasme de la troballa, la dificultat de la recerca, la gratitud envers les col·laboracions i les complicitats que ha anat recollint durant una travessa que sabem dilatada en el temps i en l'espai. N'han estat el resultat 335 pàgines brillantment il·lustrades, 353 obres catalogades a vint comarques catalanes i a Andorra, País Valencià i Mallorca, i una bibliografia que esdevindrà de referència, més enllà del personatge, per conèixer l'aparell historiogràfic d'una època encara confusa i desconeguda. El noucentisme continua essent un referent, tant per la ideologia que el sustenta com perquè, malauradament, encara estem acabant projectes iniciats aleshores, a tots nivells.

El treball de camp que hi ha darrere aquesta recerca ens permet relativitzar el que d'utòpic poden tenir els projectes sobre paper i d'èpic el discurs estilístic on recolzen. Puigvert va més enllà de Danés, fa la dissecció de

JOAQUIM M. PUIGVERT

**Josep Danés i Torras.
Noucentisme
i regionalisme
arquitectònic**

Publicacions de l'Abadia
de Montserrat.
Barcelona, 2008.

Danés i del noucentisme quan aquest fa la dissecció de la masia, desemmascara el pairalisme nacional conservador i sap posar la distància que cal per no caure en la identificació amb el personatge i les seves inquietuds. Aquest exercici és el més difícil que se li presenta al biògraf, que sovint acaba justificant el personatge, i naufraga així dins la complexitat de la naturalesa humana i les difuses circumstàncies a les quals s'enfronta.

**Llibre escrit sense
complexos, per
valorar una trajectòria
professional de tall
conservador avui que
es promocionen les
avantguardes**

De l'estudi es desprèn la importància de l'aportació comarcal, en aquest cas garrotxina, a la fesomia de l'arquitectura barcelonina que ens ha arribat. Assistim al naixement d'un estil d'arquitectura de muntanya, que s'inspirava en els paisatges alpins, però que Danés va saber traduir a la realitat autòctona dels nostres Pirineus, exercici que desenvolupà gràcies al coneixement que tenia de l'arquitectura popular. El mateix passa amb els projectes de reforma i construcció de masos de nova planta en ple segle XX, els quals va saber relligar amb la tradició constructiva que tan profundament havia estudiat. Danés també té dignes aportacions a l'arquitectura industrial, i va establir una continuïtat de qualitat respecte als antecedents modernistes d'aquesta tipologia. L'estudi també permet conèixer els projectes de restauració de monuments en què actuà Danés i les nombrosíssimes reconstruccions d'esglésies que protagonitzà durant la postguerra. Totes aquestes coordenades serveixen per situar un llibre escrit sense complexos, per valorar una trajectòria professional de tall conservador avui que es promocionen les avantguardes. El mateix Josep Danés fou un arquitecte sense complexos, que treballà el noucentisme arquitectònic quan aquest ja era revisat des del moviment modern i el racionalisme. El difícil en aquests casos és saber abstrèure's de l'anècdota vital i aportar dades que esdevinguin imprescindibles per completar el puzzle de la nostra història recent. L'estudi de Puigvert ofereix una mirada global, complexa i contextualitzada per evitar lectures simplificadores, nascudes del desconeixement, per desgràcia tan presents en el nostre panorama cultural actual.

Una biografia que és història d'una època

PERE MADRENYS

La biografia de Pere Sureda Corominas, un jove que va ser víctima de l'ensulsiada iniciada el juliol del 1936, escrita ara pel seu fill Pere Joan Sureda i Canals, constitueix un interessant capítol de la història de la vila de Salt i àdhuc de tot el nostre país. La profusió de dades i dates que apareixen al llarg de les 506 pàgines del llibre ofereix al lector una visió bastant objectiva i entenedora de la vida social, política i religiosa del primer terç del segle xx. Es podrà discutir si totes i cadascuna de les observacions i interpretacions dels fets que fa l'autor són totalment apropiades. Algú pot opinar, per exemple, que l'actuació del president Companys en els primers moments de la revolta no va ser pas tan conformista com es podria deduir del text de Sureda. Hi ha historiadors que creuen que poca cosa

podia fer per posar ordre en aquelles hores de descontrol gairebé total. En canvi, sembla que els fets en què se sustenta el relat són verídics i responen a una cerca acurada i incansable de fonts solvents, ben informades. La narració, dividida cronològicament en tres capítols –fragments del diari del protagonista, extractes del seu dietari i unes suposades converses *post mortem* entre pare i fill– es presenta amb un estil senzill i entenedor. Això farà que els amants de llegir narracions referents a la Guerra Civil del 1936-39 trobin el llibre interessant. Hi trobaran, a més, resposta a moltes de les seves preguntes sobre el perquè d'aquella revolució, i més concretament, sobre el perquè de l'acarnissament amb les persones i els béns de l'Església. Veuran que Pere Sureda Corominas estava ja pràcticament sentenciat a mort

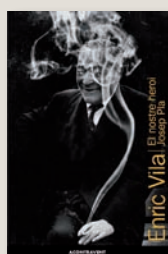
PERE JOAN SUREDA I CANALS
Del bressol a la cuneta
CCG Edicions. Girona, 2009.
506 pàgines.

mesos i fins anys abans de ser afusellat en un tram de la carretera N-II, terme municipal de Fallines, el 25 d'agost del 1936. Els «revolucionaris» de Salt el tenien a la llista negra per la seva condició de membre destacat de la Federació de Joves Cristians de Catalunya (FJCC). El consideraven un enemic declarat de la República laica i atea que ells volien implantar, i ell havia fet mèrits per congriar el seu odi, en encarar-se públicament amb alguns blasfems i malparlats. Això era fruit de la seva fe viva i compromesa.

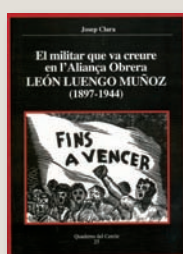
CARLES MCCRAGH I PRUJÀ
La infermera tunisiana
Leonard Muntaner Editor.
Palma de Mallorca, 2008.
98 pàgines.

L'advocat i president de l'associació Liberpress va guanyar amb aquesta subtil història ambientada a la guerra del Líban sobre la relació entre una infermera tunisiana i un comerciant finlandès el premi de Narrativa Mediterrània Pare Colom 2008.

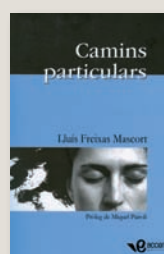
ENRIC VILA
El nostre heroi Josep Pla
A Contra Vent Editors.
Barcelona, 2009.
403 pàgines.

Un assaig amb pretensions polèmiques que reivindica el compromís de Josep Pla amb la llengua i la cultura catalanes. En forma de dietari, el periodista es treu el «morrió» per parlar, amb ironia i apassionament, de Pla, de política, d'amor, de viatges i de xafarderies.

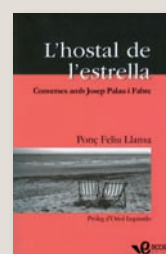
JOSEP CLARA
El militar que va creure en l'Aliança Obrera: León Luengo Muñoz (1897-1944)
Quaderns del Cercle.
Girona, 2009.
110 pàgines.

L'infatigable historiador gironí biografia un militar nascut a Saragossa, arrelat a La Rioja, que es va posar al servei de la República i que va acabar morint en un camp nazi.

LLUÍS FREIXAS
Camins particulars
Accent Editorial.
Girona, 2009.
135 pàgines.

Després de dos llibres de poesia i un silenci literari de 10 anys, aquest periodista i gestor cultural originari de Cassà de la Selva publica un llibre de contes sobre «la soledat, la malaltia, l'obsessió, en darrer terme, la mort», en paraules de l'escriptor Miquel Pairoli.

PONÇ FELIU LLANSA
L'hostal de l'estrella
Accent editorial.
Girona, 2009.
125 pàgines.

L'advocat i jutge Ponç Feliu, fill de Sant Mori, relata les seves converses d'estiu amb Josep Palau i Fabre, en què el poeta s'expressava amb plena llibertat sobre amics i enemics, senyors i senyores, editors, premis literaris i patums de tota mena.

Memòria viva dels noms

JOAN VICENS I TARRÉ

Sovint, en els petits municipis, els seus habitants han tingut unes relacions molt properes. Sovint, també, han tingut una sèrie de famílies i persones conegudes no pel seus cognoms sinó per motius o malnoms que, aprofitant una característica, un ofici, un fet o un lloc geogràfic de manera innocent, improvisada o potser amb una certa malícia, han «batejat» una nissaga de conciutadans i s'han perpetuat en el temps.

A Tossa de Mar de motius n'hi ha hagut molts, i de diversa índole i procedència. En un magnífic treball de recerca, compilació, consultes i buidatge de memòries històriques, Carmelo Sallés i David Moré han publicat aquest diccionari que sens dubte serà un referent per a la historiografia tossenca. Han estat més de deu anys d'una tasca minuciosa i d'anar lligant caps i fils de totes aquelles famílies i personatges de la població «rebatejats».

Avui dia que la majoria dels petits municipis costaners estan abocats a una irremeiable voràgine turística i globalitzadora, investigar i recopilar aquesta realitat cultural és un exercici de recuperació de part d'aquells temps passats que se'ns escolen dels dits.

En aquest diccionari, doncs, hi podem trobar gairebé tots els motius que des del segle XVIII fins a la darrerria del segle XX s'han dit a Tossa. Són gairebé mil cinc-cents entrades, totes degudament documentades i, la gran majoria, amb explicació de la seva procedència. Si el consultem amb atenció podrem copsar que molts motius es repeteixen en diferents municipis: són aquells *cans* o malnoms que traspassen termes; tot plegat per fer-nos adonar que l'home, des d'un vessant antropològic i cultural, de vegades segueix els mateixos patrons. Molta de la gent gran de Tossa, memòria viva i darrere de molts d'aquests coneixements populars, s'hi podrà trobar, o hi trobarà parents o coneguts de tota la vida.

CARMELO SALLÉS
I DAVID MORÉ AGUIRRE

Diccionari de més de mil mots de la història de Tossa

Col·lecció Quaderns d'Estudis Tossencs, 9. Ajuntament de Tossa de Mar, Diputació de Girona i Generalitat de Catalunya. Tossa de Mar, 2009. 400 pàgines.

En definitiva, ens trobem davant un treball de recerca minuciós i acuradament editat, fet amb mesura i sensibilitat per dos joves tossencs que s'estimen el seu municipi i la seva història; un replà per salvaguardar i perpetuar tots els grans ja caminats i que la majoria de persones joves actualment no coneixen, potser perquè utilitzen l'ascensor, producte de la tecnologia i les comoditats que oferim als nostres visitants i turistes. Tant de bo aquesta escala iniciada i recuperada per David Moré i Carmelo Sallés tingui continuïtat i ens pugui portar a dalt de tot del coneixement i la memòria de les nostres arrels. Solament així ens assegurarem de no perdre aquella Tossa que descobrí Ava Gardner i que encisà molts artistes. La producció de *Pandora* va significar obrir la porta tossenca al món i tancar-ne una altra que humanitzava una vila costanera on el temps transcorria tranquil·lament.

DVD

ANTONI MARTÍ

Paisatges Observats

Video Play Serveis. La Bisbal, 2009. 60 m.

La productora bisbalenca dirigida pel documentalista Antoni Martí celebra els seus 25 anys amb una producció que sintetitza la seva apassionada tasca de traduir en imatges la riquesa històrica, paisatgística i humana del país. En aquest documental de 60 minuts, Martí recupera les millors imatges de la seva trajectòria i ret homenatge a la gent del país i a escriptors, historiadors, biòlegs, professors i tota mena de professionals que han col·laborat en els seus projectes. La productora Video Play va néixer a la Bisbal el 1984 i disposa d'un valuós arxiu cinematogràfic.

Investigar i recopilar la realitat cultural dels petits municipis és un exercici de recuperació dels temps passats que se'ns escolen dels dits

Un segle musical des del conservatori

LLUÍS BRUGUÉS

La música a Girona. Història del Conservatori Isaac Albéniz

Col·lecció Isaac Albéniz.

Diputació de Girona.

Girona, 2008. 462 pàgines.

LLUÍS PALAO

Sempre resulta interessant tenir a mà una eina versàtil a partir de la qual es pugui, per una banda, conèixer noves dades i, per l'altra, consultar-les i contextualitzar-les dins un marc que ens ajudi a comprendre el desenvolupament històric que s'ha produït en un àmbit qualsevol.

Aquest és el cas de la recent publicació del llibre *La música a Girona. Història del Conservatori Isaac Albéniz*, on Lluís Brugués, prenent com a material base la tesi doctoral que va presentar el 1998 a la UdG i ampliant-la amb multitud de referències i noves aportacions documentals, realitza un exhaustiu repàs al desplegament del fenomen musical a la ciutat de Girona des del final del segle XIX fins pràcticament avui. Al llibre hi podem trobar tant referències documentals sobre escolanies, corals, orfeons, escoles públiques i privades i,

en definitiva, sobre qualsevol institució que hagi exercit un paper important en l'ensenyament i la difusió musicals a l'entorn de la ciutat de Girona, com desenes de noms, molts encara pràcticament desconeguts, de persones que van ser rellevants en la projecció i creixement d'aquestes institucions.

El treball està dividit en dues parts, la primera de les quals abraça el fenomen musical gironí des d'un punt de vista ampli –sense deixar de ser exhaustiu–, i l'emmarca primer a la fi del segle XIX per després centrar-se en el modernisme de principi de segle, l'època republicana i la trista i posterior etapa franquista de postguerra. La segona part constitueix una extensa i minuciosa revisió de la història del Conservatori de Girona, des de la seva gestació com a escola fins a l'estat actual de la institució; s'hi poden consultar

tant les aportacions de les moltes persones que van prendre les iniciatives necessàries per al seu creixement com multitud de dades d'interès per a qui vulgui aprofundir en la seva evolució. Hi ha també disponible una versió digital del llibre que inclou moltes notes que l'autor ha omès en l'edició impresa per qüestions d'espai i que poden ser d'interès per als qui busquin una informació encara més detallada.

S'ha de destacar que la presentació –maquetació, disseny gràfic– del treball imprès és impecable, i la gran quantitat de fotografies d'arxiu que ofereix ajuden el lector a apropar-se a la realitat de què se'ns parla en cada moment. En definitiva, ens trobem davant un estudi elegant i precís que no hauria de mancar entre les referències d'aquells que desitgin conèixer una part fonamental de la cultura gironina.

JORDI BOHIGAS I
FRANCESC XAVIER MORALES

La guerra del Francès a la Selva

Centre d'Estudis Selvatans.
Santa Coloma de Farners,
2008. 101 pàgines.

L'obra se centra en l'impacte de l'ocupació napoleònica en el món rural de la Selva. Profusament il·lustrat, el llibre va guanyar la I Beca de Recerca La Selva 2007.

MARIÀ SÀEZ

La terrissa negra

Quaderns de la Revista de Girona. Diputació de Girona i Fundació Caixa Girona.
Girona, 2009.
99 pàgines.

Un recorregut per una peculiar tradició terrissera de les nostres comarques. Recupera la memòria dels centres desapareguts, ret homenatge a terrissers anònims i fomenta la valoració d'aquest patrimoni cultural.

BERTRAND RUSSELL

Els problemes de la filosofia

Accent Editorial.
Girona, 2009. 195 pàgines.

Una de les obres més conegudes del filòsof britànic, on de manera accessible presenta els grans dubtes i les teories dels clàssics del pensament. Pròleg d'Antoni Defez (UdG) i traducció de Joan Vergés (UdG).

ENRIC PUJOL (DIR.)

El somni republicà

Viena, Any Macià i Casa de Cultura de la Diputació de Girona. Girona, 2009. 269 pàgines.

El llibre-catàleg de l'exposició «El somni republicà» recull l'evolució general del republicanisme català i fa valuosos aportacions a la història d'aquest moviment a les comarques gironines. Profusament il·lustrat i amb un gran volum d'informació.

EDUARD PASCUAL

Códex 10

Roca Editorial. Barcelona,
2009. 240 pàgines

L'autor d'aquest llibre és un mosso d'esquadra que va estar destinat a les comarques gironines. De la seva experiència policíaca i d'alguns casos molt mediàtics ha pres la inspiració per escriure aquest llibre. Una malaltia auditiva el va apartar del servei públic i ara fa tasques administratives.

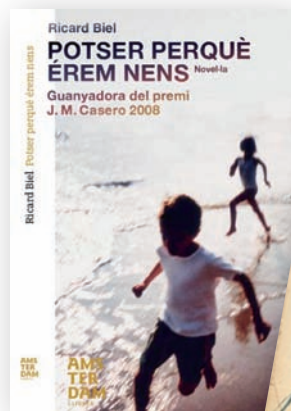
De l'exhibició lingüística a l'abús del transcendent

JOSEP PASTELLS

Guanyar el Casero, o quedar-ne finalista, sempre ha estat una bona targeta de presentació per a qualsevol novel·la. La qualitat i el rigor del jurat, indiscutibles des de la creació del premi, garanteixen que les obres seleccionades tenen cara i ulls, que podran agradar més o menys però s'encabiran sense problemes, que no és poc, en allò que denominem literatura. És el cas, sens dubte, de les dues obres aquí ressenyades: *Potser perquè érem nens*, de Ricard Biel, guanyadora de l'edició de 2008, i *Hores prohibides*, de Núria Martí, finalista el 2007.

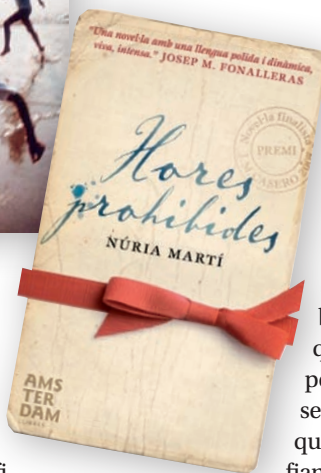
Mai no s'ha de fer gaire cas dels textos de contraportada, però crida l'atenció que en tots dos llibres, editats al gener, s'hi remarqui la capacitat dels autors per sorprendre'ns. «Una obra amb una veu narrativa sorprenent», es destaca en el cas de Biel. «Una tècnica narrativa sorprenent», s'afirma en referència a Martí. A priori, l'abús d'aquest adjectiu pot indicar dues coses: o és plenament justificat i, en efecte, la tècnica i la veu narrativa de l'un i de l'altra són inesperades i tenen la capacitat de commoure'ns, potser de meravellar-nos, o qui ha escrit els textos de contraportada no té un vocabulari gaire extens i només pretén incitar-nos a la lectura, sense importar-li que no acabem trobant res que ens sorprengui. Seria molt fàcil decantar-se per aquesta segona opció, però també seria injust. Perquè si les dues obres tenen alguna cosa en comú és la seva voluntat de moure's per camins poc fressats, d'aportar punts de vista peculiars i explicar-nos històries que, en tots dos casos, se'ns fan creïbles i tenen prou força per animar-nos a llegir-les fins al final.

No tindria gaire sentit continuar ficant ambdues novel·les al mateix sac, però potser convé assenyalar que tant

Ricard Biel (Badalona, 1970) com Núria Martí (Calella de la Costa, 1966) són llicenciats en filologia; ell, anglesa, i ella, catalana. I es nota força, però potser una mica més en l'obra de Martí, perquè *Hores prohibides* és una petita exhibició lingüística, la demostració que ser clar i senzill no és incompatible amb les descripcions precises i eficients ni amb un relat (en aquest cas a dues veus) capaç d'endinsar-nos en les vicissituds de dues dones, sobretot d'una, acostumades a conviure amb el dolor. No crec, però, que la tècnica narrativa de Martí sorprengui. És massa natural. I tan àgil i eficaç que bé podria ser un model per als que encara no han entès que la simplicitat facilita la comprensió, que la sonoritat ho és tot o quasi tot, que una bona història

Mai no s'ha de fer gaire cas dels textos de contraportada, però crida l'atenció que en tots dos llibres s'hi remarqui la capacitat dels autors per sorprendre'ns

mal escrita és com una nau sense rumb. Dit això, també és cert que l'autora d'*Hores prohibides* potser en fa un gra massa amb els adjectius, que de vegades s'excedeix amb les descripcions («un noi alt i prim, amb un bigotet negre i llarg a sobre el llavi», diu a la pàgina 79) i que ha de fer certs malabarismes per arrodonir la trama. Però tot sembla tan plausible, tan proper, que ens ajuda a superar la desconfiança en la capacitat del llenguatge per comunicar allò real.

Des d'aquest punt de vista, la novel·la de Ricard Biel és molt diferent. No està pas mal escrita, però la seva força no rau tant en la llengua com en el punt de vista del narrador (al principi un nen, després un noi) que descriu amb gran clarividència els canvis experimentats per la família quan neix la seva germana petita. Des de la transformació de la seva relació amb ella (primer l'odia, més tard l'estima i sent la necessitat de protegir-la) fins al procés que acaba conduint a la dissolució del matrimoni, l'ensorrament del pare i la irrupció d'una mena de padrastra, *Potser perquè érem nens* no deixa d'advertir-nos que el món és cruel, complex i, sobretot, incert. És una bona novel·la, de les que cremen i fan pensar, però potser vol pujar massa amunt i, a més del final ensucrat, hi sobren uns quants fragments en què es tracten qüestions d'ordre existencial d'una forma tan sentenciosa i transcendent que la veu narrativa més que sorprendre es torna carregosa, avorreix.

RICARD BIEL

Potser perquè érem nens

Amsterdam Llibres.
Barcelona, 2009.
126 pàgines.

NÚRIA MARTÍ

Hores prohibides

Amsterdam Llibres.
Barcelona, 2009.
105 pàgines.

El naixement d'una nova col·lecció

MARTA PI VÁZQUEZ

Els conceptes *memòria històrica* i *patrimoni cultural* estan a l'ordre del dia. En qualsevol mitjà de comunicació podem sentir o llegir usualment aquests termes i, en molts casos, no sabem ben bé a què es refereixen. Són conceptes que per a molts es presenten abstractes, sovint emprats per definir realitats massa globals per poder-nos-hi sentir identificats. Tanmateix, en el si d'aquests dos termes hi rau el nostre passat i el que podríem definir com el nostre ADN històric comú. La memòria històrica, el passat recent encara latent en la societat, i el patrimoni cultural, que freqüentment dóna personalitat a la nostra terra, constitueixen el que ens atorga una identitat col·lectiva diferent a la dels altres; el que ens fa sentir alguna cosa més que veïns davant dels forasters.

Les polítiques culturals actualment s'esforcen a recuperar la memòria històrica i a gestionar el patrimoni cultural per tal que aquest pugui trobar un lloc en la societat amb què conviu i la qual l'ha de llegar als seus descendents. En el context de les noves directrius culturals s'emmarca la col·lecció per a la divulgació de la història local que promou l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro a través del Servei de Gestió Documental i Arxiu, una col·lecció amb periodicitat bi-anual que vol apropar-nos al patrimoni cultural local sota la denominació d'Estudis Cristinencs.

El número 1 de la col·lecció porta per títol *El naixement del municipi de Santa Cristina d'Aro (1854-1868)* i està dedicat a l'aparició del poble a mitjan segle XIX. La lectura del llibre és lleugera, didàctica i senzilla, amb diversos capítols reforçats amb quadres explicatius, il·lustracions i

gràfics. En destaquem l'apartat final, on s'incita el lector a anar més enllà d'aquesta primera aproximació a la història local i se li ofereixen recursos bibliogràfics i documentals per poder aprofundir el tema tractat. Mitjançant aquestes referències, l'Ajuntament de Santa Cristina d'Aro difon i obre les portes del seu fons documental a tots aquells que estiguin interessats a ampliar els coneixements del llibre; una manera interessant de fer dels fons documentals municipals una eina de consulta a l'abast de qualsevol ciutadà o ciutadana.

Aquest tipus d'iniciatives locals reforcen i donen sentit a les actuals línies d'actuació cultural que es promouen des d'esferes internacionals. El suport municipal és necessari per poder preservar la història local. Esperem que aquesta col·lecció tingui una llarga presència en les nostres biblioteques.

MIQUEL FAÑANÀS
Mort a Girona
La Busca Edicions.
Barcelona, 2009.
107 pàgines.

Un manuscrit trobat en unes obres de rehabilitació al Barri Vell de Girona porta el lector a l'època de la guerra del Francès. La nova aventura d'aquest escriptor de gènere, protagonitzada pel periodista Oriol Rovira, se situa en una ciutat assetjada per l'exèrcit francès.

XAVIER COLOMER RIBOT
Mascarons
La Busca. Barcelona, 2009.
107 pàgines.

El periodista guixolenc aplega en aquest llibre un seguit de contes que, en paraules de Màrius Serra al pròleg, semblen «escrits en dies de pluja amb música de fons per espantar la melangia que ho impregna tot». Hi proliferen els vehicles a motor i la carretera. Alguns són microrelats.

ELVIS MALLORQUÍ
Històries amagades de les Gavarres
Biblioteca Lluís Esteve, Consorci de les Gavarres. Girona, 2008. 187 pàgines.

Un amè i documentat recorregut per antigues i singulars històries del massís de les Gavarres. En aquestes 17 històries, complementades amb fotos, hi surten castells, cavallers i pagesos.

MONTSERRAT HOSTA
I ERIKA SERNA
Sumaríssim 1939-1945
Arxiu Històric de Girona, Arxiu Comarcal de l'Alt Empordà, Associació de Familiars de Represaliats pel Franquisme. Figueres, 2009. 47 pàgines.

Opuscle que complementa l'exposició dedicada a recordar els 70 anys dels primers consells de guerra de les comarques gironines.

ANNA-MARIA
CORREDOR PLAJA
Pals. Recull onomàstic
Societat d'Onomàstica i Institut Cartogràfic de Catalunya. Barcelona, 2008. 214 pàgines

Un compendi de noms de cases, de carrers i veïnats, de paratges i peces de terra... Un treball més de caire lingüístic que no pas històric que recull i encomana la fascinació pels noms dels llocs.

Un clàssic llegit per un mestre

XAVIER CARMANIU MAINADÉ

S'ha dit tot, de Carles Rahola? De la seva mort, potser sí. De la seva vida, potser no tant. De la seva obra, segur que no.

Bona prova d'això la trobem en el minuciós estudi preliminar que ha escrit el catedràtic de filosofia Josep-Maria Terricabras per a la nova edició del *Breviari de ciutadania* i *La pena de mort a Girona*, dues obres cabdals de la producció de Carles Rahola.

Aquest professor de la UdG demostra que els textos de Rahola són els d'un clàssic: passen els anys però els seus valors perduren. És més, cada vegada que es llegeixen hom hi troba arguments per entendre el nostre present, aquell suposat futur de pau i llibertat que tant havia anhelat el malaguanyat historiador i periodista assassinat el 1939.

Les personalitats de Rahola i Terricabras harmonitzen a la perfecció. Una de les màximes vitals de tots dos és la convicció que el coneixement fa més lliure un poble. Bona prova d'això és que tant un com l'altre sempre tenen molt present la ciutadania a l'hora de fer els seus treballs.

De fet, el senyal inequívoc d'aquesta unió d'esperits és l'atenció que ha prestat Terricabras a l'encàrrec que li va fer la Biblioteca Valvi. El més fàcil hauria estat sortir del pas, escriure un pròleg de circumstàncies i que el nou volum passés a engreixar els prestatges d'uns quants erudits i lletraferits locals. Però no. No és un pròleg, el que trobareu al llibre, sinó un estudi preliminar de més de noranta pàgines, on –en paraules del seu autor– hom pot llegir un retrat intel·lectual a través del qual es ressegueix l'evolució del pensament

CARLES RAHOLA
Breviari de ciutadania / La pena de mort a Girona

Edició i estudi preliminar de Josep-Maria Terricabras.
CCG Edicions, Biblioteca Fundació Valvi.
Girona, 2008. 267 pàgines.

raholià des dels seus primers llibres fins a la culminació del *Breviari de ciutadania* i *La pena de mort a Girona*.

El treball de Terricabras demostra el que alguns ja intuïem: la figura de Carles Rahola és quelcom més que la d'un màrtir local del republicanisme gironí. Va ser un pensador, un escriptor, un periodista i un historiador de gran nivell, de ploma eficaç i valenta, capaç de plantejar temàtiques innovadores.

Malauradament els col·legues de facultat del professor Terricabras encara no han descobert Rahola. ¿Quan podrem llegir una recerca rigorosa sobre aquest personatge signada per algun historiador de la Universitat de Girona? Quan tindrem una tesi doctoral o, si més no, un estudi de la seva producció historiogràfica?

Carles Rahola, que era optimista i creia en un futur sempre millor –així ho explicità al *Breviari* i a *La pena de mort*–, hauria confiat que aviat. Nosaltres, que som més escèptics, creiem que haurien de canviar molt les coses perquè això passés.

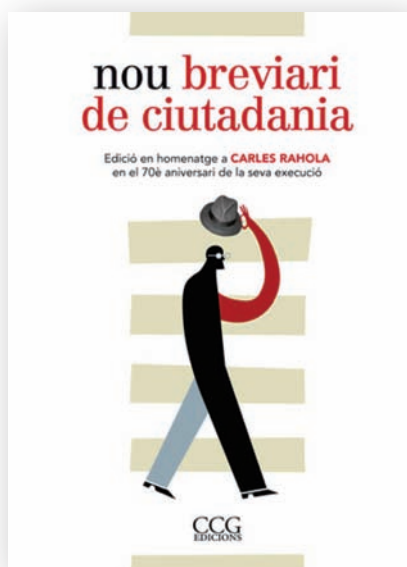

L'antibreviari del com més serem més riurem

GERARD BAGUÉ

Sospito que m'han adjudicat aquesta ressenya perquè resulta difícil trobar algú que no figuri en la llarguíssima llista de col·laboradors que, per amor a la ciutadania, han participat en aquesta actualització col·lectiva del *Breviari de ciutadania* de Rahola. No voldria semblar que vull revenjar-me aquí d'haver estat bandejat d'un escambell ciutadà que em fa més por que gràcia, i guanyar-me així 117 enemics en 30 ratlles. Sempre he sospitat que quan una proposta cultural vol abraçar massa gent, el mèrit consisteix a no ser-hi.

No se us acudeixi llegir-lo seguit. És un llibre per tafanejar què ha escrit aquest o l'altre, per elogiar l'amic i bescantar l'enemic, per criticar la grisalla d'uns i la lucidesa d'altres. Com que resulta impossible fer 117 crítiques, caldrà que cometi la imprudència de generalitzar. Personalment, hi trobo un excessiu to de prèdica, de sermó dominical, que es fa carregós; massa obvietats ben intencionades i excessiva correcció política. Hi manquen, per contra, més visions crítiques, d'oposició al poder. Subscriu perfectament l'opinió d'un historiador que em va definir el llibre com l'*antibreviari*: sense mètode, sense estructura i sense cap més ordre que l'acumulació alfabètica d'un gavadal d'articles heterogenis.

117 AUTORS

**Nou breviari
de ciutadania**

CCG Edicions.

Girona, 2009

136 pàgines.

No tinc clar si en l'elecció dels autors hi ha pesat més el càrrec, l'amistat, la trajectòria o la simple oportunitat, però no hi hauria fet cap mal algun immigrant africà o un empleat de Musersa, en pro de la cohesió –paraula imprescindible avui, que no falta a la llista–. Entre alguns escrits literàriament impecables, uns pocs de divertits i no gaires de crítics, n'hi ha massa que semblen de circumstàncies, per quedar bé i no desentonar, com aquells que es posen rígids per la foto i després resulta que no s'assemblen a ells mateixos. Qui conegui alguns dels personatges, convindrà amb mi que hi ha paraules i redactors que s'ajusten com l'anell al dit, com *sexe* i Albert Soler o *solitud* i Xevi Planas. També fa una certa gràcia que Joaquim Nadal tingui com a company de pàgina Carles Puigdemont, aspirant al tron municipal que apel·la a la *paciència*.

Qui sap si el llibre té la virtut, per a bé i per a mal, de retratar la ciutat de Girona i la seva gent, però estic convençut que el retrat hauria resultat més afinat amb unes quantes paraules que, parlant de ciutats i sobretot de Girona, trobo que són imprescindibles: *xafardia*, *provincianisme*, *sectarisme*, *endogàmia* i, si s'accepten els diminutius, fins i tot *cultureta*.

DVD

Carles Rahola: viure i morir a Girona — Documental que recull la vida de Carles Rahola (1881-1939), tràgicament truncada per la seva condemna a mort i el seu afusellament per part de les tropes franquistes (el 15 de març de 1939, ara fa justament 70 anys). Personalitats de diferents àmbits (filosofia, política, periodisme i altres) reviu en aquest documental la petjada que deixà aquest intel·lectual i proclamen i reivindiquen la seva figura com a patrimoni cultural i humà de les terres gironines.

“Que no torni a aixecar-se el patíbul en el clos august de la nostra noble i estimada Girona ni en qualsevol altre indret del món”.

L'art ens sap

MONTSE GISPert-SAÜCH I VIADER

Per l'ull de l'art és una suma de pensaments i divagacions entorn de l'art, disseminades en articles publicats en diferents mitjans –la majoria al diari *Avui*– de l'inclassificable Antoni Llena, que configuren el seu ideari plàstic.

Entre l'assaig i la memòria personal, aquest artista enfoca l'art des d'una visió panoràmica, crítica i radical.

Partint de la premissa «L'art, si no és coneixement, no és res», Llena, com Heidegger, malda per recuperar l'autèntica casa de l'art en una època desorientada, en què l'artista ha de tornar als orígens, rescatar el jo profund.

Com a bon romàntic, reivindica la dimensió sagrada de l'art, fundacional i política: «És utopia i memòria. Genera somnis i els traïx per fer que continuem inventant-nos, a nosaltres mateixos, de cap a cap de la història».

No podem renunciar al pensament sensible o raó plàstica intuïtiva de l'art, que neix dels sentits i amplifica la mirada. L'art amb majúscules no és producte de l'artista, ans és l'Art que se serveix dels artistes per perpetuar-se, els transcendeix. És una arma poderosa, afany d'abastar en un llampec la totalitat, que neix de la contradicció i es resol en «harmonia i tensió».

Amb una autèntica vocació filosòfica interpel·ladora i un discurs

L'estètica contemporània és, per si sola, art contemporani?, és que realment se'n pot parlar, de la pintura?, té sentit la crítica, a l'era de la postmodernitat?

ANTONI LLENA
Per l'ull de l'art

La Magrana.
Barcelona, 2008
252 pàgines.

obert, atent i permeable a la realitat, Llena enceta debats i llança preguntes: l'estètica contemporània és, per si sola, art contemporani?, és que realment se'n pot parlar, de la pintura?, té sentit la crítica, a l'era de la postmodernitat?

Fa un diagnòstic de l'art contemporani, que «des del final del s. xx és víctima d'un llampegueig lingüístico-especulatiu», critica la indústria cultural i qüestiona la crítica actual, còmplice del mercat de l'art.

Per altra part, reivindica sense complexos la rica tradició plàstica catalana, les vicissituds històriques de la qual la fan humil, d'esperit franciscà, que Llena destil·la en un «gairebé res» que és «força més que no pas moltíssim».

I entremig parla dels paranys i experiències del seu procés artístic, i de retruc, de les claus del seu art: lleugeresa, simplicitat, inconsistència i fragilitat, a to amb l'època, que configura des del lema de Cioran que fa seu: «Hi ha més saviesa a deixar-se portar per les onades que no pas a debatre-s'hi».

>> L'artista plàstic Antoni Llena, autor de Per l'ull de l'art, entrevistat a Vilaweb.cat.

NARRATIVA I POESIA

CARRERAS, ROSER: *Paraules quietes: Poemes*. Girona: Mínima / Llibres sobre Demanda, 2009, 69 p.

DIVERSOS AUTORS: *Colera poètica: Poemes del II Concurs de Poesia Miquel Martí i Pol*. Girona: Associació El Club dels Poetes Vius / CCG, 2008, 144 p.

GONZALO PRINETTI, Francisco: *Jugadas de perdedor*. Girona: Llibres sobre Demanda, 2009, 227 p.

VENTURA GEIS, Àlicia: *Lluny de la ciutat*. Girona: CCG, 2009, 382 p.

ASSAIG

BRUGUERA I BATALLA, Rafael [pròleg de Salomó Marquès i presentació d'Estanis Puig]: *Escalencs assassinats durant la Guerra Civil*. Girona: CCG, 2009, 159 p.

BRUGUERA, Rafel; COLOMEDA, Lluís; BALLESTA, Anna: *Joan Ballesta «Cala-fat», un escalenc alcalde de la Girona republicana*. Girona: CCG, 2008, 427 p.

CARMANU MAINADÉ, Xavier: *Germans Sàbat. 50 anys, 1958-2008*. Girona: Ajuntament de Girona, 2009.

CERQUIGLINI, Bernard [edició catalana i estudi introductori de Jordi Mascarella i Rovira]: *El naixement de la llengua francesa*. Girona: Universitat de Girona / CCG, 2009.

GARRIDO ESCOBAR, Alfons: *Les ordinations de la pesquera de la platja de Calonge (s. xv-xvii)*. Calonge: Fundació Privada Promediterrània per a la Conservació, Estudi i Difusió del Patrimoni Marítim, 2009, 80 p.

HORTA ÀLVAREZ, Òscar [direcció de Josep Maria Terricabras]: *La filosofia moral de J. Ferrater Mora*. Girona: Documenta Universitaria, 2008, 224 p.

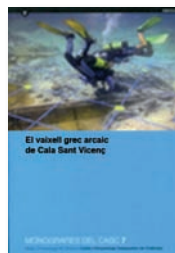

MAGRIS, Claudio [traducció d'Anna Casassas]: *La història no s'ha acabat: ètica, política i laïcitat*. Barcelona: Edicions de 1984, 2008, 285 p.

MARTÍ CASTELLÓ, Ramon: *Fars de l'islam. Antigues alimares d'Al-Andalus*. Barcelona: EDAR, 2008, 353 p.

MARTÍN ROIG, Gabriel: *Empordà històric, llegendes*. Sant Vicenç de Castell: El Farell Editors, 2009, 136 p.

MARTÍNEZ MARTÍNEZ, Covadonga: *Tendencias fotográficas en España entre 1900 y 1940*. Girona: CCG, 2008, 240 p.

NIETO, Xavier; SANTOS, Marta: *El vaixell grec arcaic de Cala Sant Vicenç*. Girona / Barcelona / Palma de Mallorca: CASC, Museu d'Arqueologia de Catalunya / Generalitat de Catalunya / Consell de Mallorca, 2009, 469 p.

OLOT, Fra Ricard d' [coordinació de Jordi Cervera i Valls]: *Entre reixes: Records de la presó model (1939-?)*. Barcelona: Editorial Mediterrània, 2008, 128 p.

PAÜL I CARRIL, Valerià; TORT DONADA, Joan: *L'Empordà de Josep Pla*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2009, 138 p.

PRATS, Modest: *Engrunes i retalls. Escrits de llengua i de cultura catalanes*. Girona: CCG, 2009, 680 p.

SANS BAULENAS, Neus; ESTOPIÑÁ AMELA, Àlicia: *Apartamento en la Costa Brava*. Difusión Centro de Investigación y Publicaciones de Idiomas, 2009, 80 p.

VEHÍ I CASTELLÓ, Agustí: *Torna el fusell i posa't a treballar!: La Milícia Nacional a Figueres a la darrera guerra carlina, 1872-1876*. Figueres: Ajuntament de Figueres / Diputació de Girona, 2008, 270 p.

VILA I CARRERAS, Jordi: *Quan els nazis sopaven a Figueres*. Girona: Roses Edicions, 2008, 220 p.

MISCEL·LÀNIA

BESALÚ I LLORÀ, Emili: *Termodinàmica química: Un llibre d'autoaprenentatge*. Girona: Documenta Universitaria, 2009, vol. 1.

BOU, Quim: *Orn #3*. Palma de Mallorca: Dolmen Editorial, 2009. Àlbum. 56 p.

CARBÓ RIBUGENT, Gemma [coord.]: *La cultura, estratègia de cooperació al desenvolupament: 3er Seminario Internacional el Reto de la Gestión Cultural frente a la Cooperación al Desarrollo, celebrado en Girona, del 21 al 24 de noviembre de 2007*. Girona: Universitat de Girona, 2008, 242 p.

COENDERS, Germà; RENART, Gemma; VALL-LLOSERA, Laura; XABADIA, Àngels: *Tècniques d'anàlisi turística*. Girona: Documenta Universitaria, 2009, 312 p.

DIVERSOS AUTORS: *Guia d'arquitectura de Girona: Àrea urbana*. Triangle Edicions / COAC, 2008, 231 p.

GIFREU, Josep; CORBELLA, Joan M. [ed.]: *La producció audiovisual a Catalunya 2005-2007*. Girona: Documenta Universitaria, 2008, 407 p.